

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie Wydział III Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska

Protokolant: Anna Banasiak

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2016 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **I. Ś., Z. Ś., M. Ś.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki I. Ś. kwoty:

- 100.000 zł (sto tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- 121,73 zł (sto dwadzieścia jeden złotych siedemdziesiąt trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lipca 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- 42.139,90 zł (czterdzieści dwa tysiące sto trzydzieści dziewięć złotych dziewięćdziesiąt groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 26.300 zł (dwadzieścia sześć tysięcy trzysta złotych) za okres od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, zaś od kwoty 14.923,90 zł (czternaście tysięcy dziewięćset dwadzieścia trzy złote dziewięćdziesiąt groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 23 lipca 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- po 300 zł (trzysta złotych) miesięcznie tytułem renty, płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, począwszy od listopada 2012 roku, z tym że od dnia 01 stycznia 2016 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat,

II. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki Z. Ś. kwoty:

- 115.000 zł (sto piętnaście tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- 45.000 zł (czterdzieści pięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- po 200 zł (dwieście złotych) miesięcznie tytułem renty, płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, począwszy od listopada 2012 roku, z tym że od dnia 01 stycznia 2016 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat,

III. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda M. Ś. kwoty:

- 115.000 zł (sto piętnaście tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- 45.000 zł (czterdzieści pięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, a od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- po 200 zł (dwieście złotych) miesięcznie tytułem renty płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, począwszy od listopada 2012 roku, z tym że od dnia 01 stycznia 2016 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat,

IV. umarza żądanie powódki I. Ś. w zakresie kwoty 300 zł miesięcznej renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od 01 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty,

V. oddała powództwo powodów I. Ś., Z. Ś., M. Ś. w pozostałym zakresie,

VI. rozdziela koszty procesu pomiędzy stronami stwierdzając, że powódka I. Ś. wygrała sprawę w 30 %, powódka Z. Ś. wygrała sprawę w 32 %, powód M. Ś. wygrał sprawę w 32 %, pozostawiając szczegółowe ich rozliczenie referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt III C 490/13

UZASADNIENIE

W dniu 08 kwietnia 2013 r. wpłynął pozew I. Ś. przeciwko (...) S.A. w W. o zapłatę zadośćuczynienia, odszkodowania, renty, kosztów pogrzebu koszty leczenia – po śmierci męża P. Ś. (1).

W dniu 09 kwietnia 2013 r. wpłynął pozew małoletniej Z. Ś. przeciwko (...) S.A. w W. o zapłatę zadośćuczynienia, odszkodowania, renty w związku ze śmiercią bliskiej osoby – ojca P. Ś. (1). Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt III C 502/13.

W dniu 09 kwietnia 2013 r. wpłynął pozew małoletniego M. Ś. przeciwko (...) S.A. w W. o zapłatę zadośćuczynienia, odszkodowania, renty w związku ze śmiercią bliskiej osoby – ojca P. Ś. (1). Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt III C 507/13.

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2013 r. sprawa III C 507/13 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą III C 502/13. Natomiast postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2013 r. sprawa III C 502/13 została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą III C 490/13.

Powodowie I. Ś., Z. Ś., M. Ś. w toku postępowania modyfikowali swoje stanowisko rozszerzając zgłoszone pierwotnie w pozwach żądania. Ostatecznie ich stanowisko zostało zawarte w piśmie z dnia 29 maja 2015 r. (k.428-429).

I. Ś. domagała się kwot:

a. 225.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty z tytułu zadośćuczynienia,

b. 300.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty z tytułu odszkodowania,

- c. 2.000 zł tytułem miesięcznej renty, poczynając od listopada 2012 r.,
- d. 42.535,68 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu,
- e. 200 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia,
- f. 300 zł tytułem renty na zwiększone potrzeby- koszty leczenia psychiatrycznego i psychologicznego, płatnej z góry do dnia 10-tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia poszczególnych rat, poczynając od wniesienia pozwu.

Z. Ś. domagała się kwot:

- a. 180.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty z tytułu zadośćuczynienia,
- b. 300.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty z tytułu odszkodowania,
- c. 2.000 zł tytułem miesięcznej renty, poczynając od listopada 2012 r.

M. Ś. domagał się kwot:

- a. 180.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty z tytułu zadośćuczynienia,
- b. 300.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia zapłaty z tytułu odszkodowania,
- c. 2.500 zł tytułem miesięcznej renty, poczynając od listopada 2012 r.

Każdy z powodów domagał się zasądzenia kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego.

Na rozprawie w dniu 05 kwietnia 2016 r. powódka I. Ś. zmodyfikowała pozew w części dotyczącej renty na zwiększone potrzeby związane z kosztami psychoterapii i leczenia psychiatrycznego i domagania się kwoty 300 zł za okres od wniesienia pozwu do 31 grudnia 2014 r. cofając żądanie w pozostałej części (k.569).

Strona pozwana wyraziła zgodę na cofnięcie pozwu w tej części (k.569).

Na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2016 r. powodowie zmodyfikowali pozew w ten sposób, że domagali się od wszystkich zgłaszanych żądań odsetek ustawowych za opóźnienie, poczynając od 01 stycznia 2016 r. (k.602).

Pozwany w odpowiedzi na pozew każdego z powodów wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Wskazał, że wypłacił na rzecz powódki I. Ś. kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia uznając, że jest to kwota adekwatna do cierpienia i krzywdy jaką powódka doznała. Wskazał, że powódka jest osobą dojrzałą i jest w stanie pogodzić się z wydarzeniami bardziej niż dziecko. Nadto realizowała się w roli matki po śmierci męża i było jej łatwiej pogodzić się ze stratą męża. Poczucie krzywdy zostało zmniejszone według pozwanego, gdyż został wniesiony akt oskarżenia przeciwko sprawcy wypadku. Zakwestionował zasadność domagania się zwrotu kosztów leczenia uznając je za nieudowodnione. Zakwestionował zasadność domagania się zwrotu kosztów pogrzebu jako zbyt wygórowane i nie udowodnione. Zakwestionował domaganie się comiesięcznej renty i podniósł, że jest to żądanie nieudowodnione (k.90-97).

W zakresie żądania powodów Z. Ś. i M. Ś. wskazał, że wypłacił kwotę 30.000 zł na rzecz powodów z tytułu zadośćuczynienia i kwotę 10.000 zł z tytułu odszkodowania, rentę comiesięczną w kwocie 150 zł. W zakresie okoliczności zmniejszających cierpienie podał, organy ścigania podjęły działania i został wniesiony akt oskarżenia. Nie zostało natomiast wykazane, że cierpienie po stracie ojca wywołało u powodów reakcje depresyjne, rozpacz, obniżony nastrój, izolację, lęk egzystencjonalny, zaś wypłacone zadośćuczynienie jest w kwocie odczuwalnej dla powodów. Wskazał, że powodowie nie uwodnili potrzeby zwiększenia renty, którą pozwany przyznał oraz, że powodowie

otrzymują rentę rodzinną w kwocie 274,35 zł. powodowie nie wykazali jakie zmarły osiągnąłby dochody celem ustalenia jego możliwości zarobkowych. Zdaniem pozwanego niezasadne jest domaganie się zadośćuczynienia gdyż ich matka udziela im wsparcia emocjonalnego i finansowego. Nadto pozwany zakwestionował domaganie się odsetek od daty wcześniejszej niż wyrokowanie powołując się na stosowane orzecznictwo (k.117-123).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 września 2012 roku, w miejscowości S., doszło do wypadku drogowego z udziałem samochodów osobowych marki V. (...) o nr rej. (...) oraz V. o nr rej. (...), w wyniku którego kierujący samochodem osobowym marki V. (...), znajdując się pod wpływem alkoholu o stężeniu 0,91 mg/l w wydychanym powietrzu, wymusił pierwszeństwo i uderzył w lewy bok pojazdu marki V., powodując obrażenia ciała u kierującego tym pojazdem P. Ś. (1). W wyniku doznanych obrażeń wielonarządowych, P. Ś. (1) zmarł w szpitalu w dniu 24 września 2012 roku.

W dacie wypadku sprawca wypadku korzystał z ochrony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...) Spółki Akcyjnej w W. (okoliczność bezsporna).

P. Ś. (1) był żonaty z I. Ś., która w chwili wypadku miała 36 lat. P. Ś. (1) miał dwoje małoletnich dzieci: Z. w wieku 7 lat i M. w wieku 11 lat.

P. i I. Ś. byli zgodnym małżeństwem od 12 lat. P. Ś. (1) był osobą zaradną, dawał żonie i dzieciom poczucie bezpieczeństwa. Był bardzo zaangażowany w życie rodzinne, troszczył się o dzieci, wspierał je, spędzał z nimi dużo czasu, był zaangażowany w ich wychowanie. Małżonkowie jako rodzina lubili ze sobą spędzać czas, wyjeżdżali, także na wyjazdy za granicę, spotykali się z najbliższą rodziną. P. Ś. (1) miał brata bliźniaka – P. Ś. (2) i razem z jego rodziną wspólnie spędzali czas, uroczystości rodzinne, często wakacje, odwiedzali się a w ostatnim czasie brat bliźniak pomagał przy prowadzeniu działalności gospodarczej. P. Ś. (1) był osobą, która utrzymywała całą rodzinę.

I. Ś. po śmierci męża rozpoczęła leczenie psychiatryczne w (...) w W.. Nie mogła poradzić sobie z przeżywaniem żałoby, w szczególności nie może spać, budziła się w nocy, odczuwała uczucie pustki, czekała na powrót męża, bała się jeździć samochodem, cały czas ktoś z rodziny jej towarzyszył. Rozpoczęła farmakoterapię. Rozpoznano u niej zaburzenia adaptacyjno-depresyjne. Zgłaszała się na wizyty do lekarza psychiatry, co około 2 miesiące. Uczęszczała także do psychologa. Po roku od śmierci męża jej tęsknota za nim nasiliła się i I. Ś. miała gorsze samopoczucie, przytłaczała ją odpowiedzialność za dzieci, była nadal smutna, przygnębiona, z trudem wykonywała obowiązki domowe, mało aktywna, często beczynna, miała jednocześnie poczucie, że zaniedbuje dom, nastrój miała wyraźnie obniżony, zgłaszała skargi na apatię i brak odczuwania przyjemności. W marcu 2014 r. rozpoznano u I. Ś. epizod depresyjny. Przez pierwszy rok chodziła codziennie na cmentarz. Po śmierci męża w trosce o stan powódki i małoletnich powodów, zamieszkali z nimi rodzice powódki. Matka powódki prowadziła dom. I. Ś. wymagała wielomiesięcznego leczenia ambulatoryjnego (antydepresyjnego i psychoterapii). Śmierć męża spowodowała u niej załamanie się jej linii życiowej. Stan żałoby przekształcił się w stan depresji. Po śmierci męża jej stan zdrowia był zły z przewagą cierpienia psychicznego, co skutkowało określeniem przez biegłych 10 % uszczerbku na zdrowiu. Konieczność wsparcia psychologicznego u powódki wystąpiło przez ok. 6 miesięcy (k.144-150, opinia biegłego psychologa i psychiatry). Powódka ma możliwość podjęcia pracy (k.322).

I. Ś. rok przed śmiercią męża była zatrudniona w biurze księgowym i osiągała wynagrodzenie niecałe 800 zł. Po śmierci męża nie pracowała. Prace rozpoczęła w czerwcu 2015 r., gdzie jest dozorczynią. Do pracy jeździ z bratem. Osiąga z tego tytułu dochód w kwocie 495 zł (e-proptokół z dnia 5 kwietnia 2016 r.).

I. Ś. prowadzi sama z dziećmi gospodarstwo domowe. Miesięczny koszt utrzymania wszystkich powodów łącznie wynosi ok. 3.000 zł – 4.000 zł miesięcznie, w tym: koszt utrzymania domu (900 zł), żywność (ok. 1.800 zł), środki czystości (ok. 150 zł), ubrania (300 zł), leki (ok. 100), wakacje, ferie, bilety komunikacyjne (ok.550 zł). Dzieci uczęszczają na zajęcia dodatkowe: siatkówka i korepetycje (córka), karnet na siłownię (syna) – (zestawienie k. 72, zeznania powódki).

Powódka Z. Ś. w chwili śmierci ojca miała 7 lat. Chodziła do szkoły. Po śmierci ojca pogorszyło się jej funkcjonowanie w szkole, stała się płaczliwa, zaniepokojona, słyszała głos taty, który mówił, że ją kocha. Dopytywała się matki, czy także takie głosy słyszy. Wychowawca szkolny skierował dziecko do psychologa szkolnego, co poprawiło funkcjonowanie dziecka w szkole. Dziecko przeżywało żałobę w sposób długotrwały przez okres powyższej 6 miesięcy. Wystąpiło u niej obniżenie się nastroju, zaburzenie snu. Do chwili sporządzania opinii przez biegłych (okres 1,5 roku po śmierci ojca dziecka), zdaniem biegłego, powódka nie zakończyła procesu żałoby, względnie jej stan emocjonalny jest wynikiem silnego wypierania ze świadomości faktu śmierci ojca. W przypadku powódki nie uruchomiły się naturalne dla jej wieku zdolności adaptacyjne. Biegli ocenili 5 % uszczerbek na zdrowiu (k.160-165). Brak jest podstawy do stwierdzenia, że brak ojca będzie rzutowało negatywnie na późniejszy rozwój obecnie małoletniej powódki (k. 326).

Powód M. Ś. w chwili śmierci ojca miał 11 lat. Po śmierci ojca pogorszyło się jego funkcjonowanie w szkole, w maju 2014 r. zaczęło wracać do normy, jednakże po śmierci ojca przez około 2 tygodnie płakał, nie chciał chodzić do szkoły, uczyć się, spotykać się z kolegami. Nie chciał sam spać. Spał z matką lub z dziadkiem, codziennie z matką i siostra odwiedzali grób ojca na cmentarzu. Wymagał okresowego wsparcia psychologicznego, uczęszczał w szkole do psychologa. Rozpoznano u niego zaburzenia adaptacyjno-depresyjne. Okres żałoby był przedłużony, powyższej 6 miesięcy. Okres żałoby nie zakończył się. Obserwowano u dziecka obniżony nastrój, myśli rezygnacyjne, zaburzenia snu, pogorszenie w relacjach społecznych - agresja. Utracił wsparcie ojca, którego obecność w wieku powoda ma większe znaczenia niż nieobecność matki. Biegli ocenili 5 % uszczerbek na zdrowiu (k.166-172). Postawa matki, która podejmie pracę będzie dla małoletniego powoda oznaczało powrót do stanu normalności i wzorem postawy radzenia sobie z problemami (k.324).

I. Ś. oraz jej małoletnie dzieci: Z. Ś. i M. Ś. decyzją ZUS z 23 listopada 2012 r. otrzymują rentę rodzinną, od 24 września 2012 r. (od dnia śmierci męża) w kwocie po 317,55 zł (k.22-23, decyzja), obecnie kwotę ok. 330 zł każde z nich miesięcznie z tytułu renty z ZUS (k.591, k. 593, 586, 583).

P. Ś. (1) i jego żona I. Ś. w dniu 31 marca 2005 r. zawarli w Banku (...) S.A. w K. na okres do 31 marca 2025 r. umowę kredytu hipotecznego na dokończenie budowy domu położonego w T. (k.63 umowa kredytu). Rata kredytu wynosi ok. 780 zł. Natomiast kredyt zasięgnięty przez nich w dniu 07 kwietnia 2010 r. zaciągnięty na 36 miesięcy w ratach po 288 zł (k.64, umowa kredytu) został już spłacony.

Zmarły P. Ś. (1) pracował na umowę zlecenie we Wspólnocie Mieszkaniowej przy ul. (...) w W. w okresie od 01 czerwca 2009 r. do 31 października 2010 r. i osiągał wynagrodzenie w kwocie 802 zł brutto miesięcznie (k.42 zaświadczenie). Pracował także później i w okresie od stycznia do września 2010 r. osiągnął wynagrodzenie w kwocie 1.143,05 zł netto, zaś w okresie od marca do września 2012 r. osiągnął wynagrodzenie w kwocie 1.143,05 zł netto (k. 43 zaświadczenie). P. Ś. (1) od 2011 r. prowadził jednoosobową działalność gospodarczą świadcząc usługi brukarskie.

Koszty pogrzebu P. Ś. (1) wynosi: 50.357,89 zł. Na kwotę tę składają się następujące kwoty wynikające z dołączonych faktur wystawionych na powódkę I. Ś.: 1661,90 - obuwie i ubranie dla zmarłego oraz powodów (k.24-28), 900 zł - przygotowanie zwłok, kwiaty, wieńce (k.29-30), 4.499,99 zł - usługa pogrzebowa (k.32), 1.100 zł - plac pod grób (k.36), 25.000 zł - nagrobek pojedynczy (k.37), 780 zł - usługa transportowa (k.35), 16.416 - przyjęcie okolicznościowe z okazji pogrzebu (k.31). W toku postępowania likwidacyjnego pozwana wypłaciła z tytułu pogrzebu w kwocie 8.217,99 zł. Powyższą więc kwotę należało pomniejszyć o wyplaconą i Sąd zasądził kwotę 42.139,90 zł (50.357,89 zł - 8.217,99 zł).

I. Ś. poniosła koszty leczenia farmakologicznego związane ze śmiercią męża w kwocie 121,73 zł (faktury: k.58, 59, 60).

Powodowie w piśmie z dnia 5 października 2012 r. zgłosili szkodę (k.15-17 akt dołączonych III C 502/13, k. 39 akt III C 490/13).

(...) S.A. wypłaciło na rzecz I. Ś. kwotę 20.000 zł z tytułu zadośćuczynienia, kwoty: 1.718 zł i 6.499,99 zł (łącznie 8.217,99 zł) z tytułu części kosztów pogrzebu oraz na rzecz Z. i M. Ś. po 15.000 zł z tytułu zadośćuczynienia, po 5.000 zł tytułem odszkodowania i po 150 zł tytułem renty (k.41 , likwidacja szkody).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów, w szczególności dokumentów, które nie były kwestionowane, zaś strony powoływały się na ich treść wskazując na istotne okoliczności. Za wiarogodne Sąd uznał zeznania świadka P. Ś. (2) (k.137-138) – brata bliźniaka zmarłego P. Ś. (1). Są one szczerze, spontaniczne, spójne z pozostałym materiałem dowodowym, w szczególności z opinią biegłego psychologa w zakresie samopoczucia i cierpienia powodów po śmierci ich męża i ojca oraz zeznaniami powódki. Wiarygodne są również opinie biegłych psychologa B. B. i psychiatry J. H. z dnia 26 maja 2014 r. (k.114-150, k. 160-165, k. 166-175) oraz uzupełniające z dnia 25 października 2015 r. (k.322-327). Biegli szczegółowo i w sposób obszerny odnieśli się do wydarzeń z okresu przed i po śmierci P. Ś. (1) w odniesieniu do stanu zdrowia każdego powodów i udzielili w wyczerpujący sposób odpowiedzi na pytania wskazane w postanowieniu dowodowym. Opinie te nie były kwestionowane.

Opinia biegłego J. G. (k.509-521) – biegłego z zakresu analizy i wyceny przedsiębiorstw przedstawia w sposób jednoznaczny sposób obliczenia dochodu rocznego poszkodowanego, który mógłby osiągać P. Ś. (1) w dalszych latach z tytułu swojej działalności gospodarczej. Jest sporządzona w zakresie wskazanym w tezie dowodowej (k.331). Jest spójna, logiczna, poparta argumentacją i wyliczeniami. Wprawdzie biegły omyłkowo wskazał błędnie imię poszkodowanego (K. zamiast P.), jednakże nie ma to znaczenia dla oceny tego dowodu. Zdaniem Sądu, opinia ta jest wewnętrznie spójna, rzeczowa. Biegły uwzględnił niezbędne wydatki obciążające dochody np. amortyzacja sprzętu, ubezpieczenia itd. Zatem mogła stanowić wiarogodny dowód w sprawie.

Ostatecznie opinie biegłego B. G. nie były przydatne. Ich analiza wskazuje, że biegły wykroczył poza swoje kompetencje. Biegły zdefiniował odszkodowanie przysługujące powódce i swoje wyliczenia dostosował do przyjętej definicji, co obrazowo przedstawił w opinii uzupełniającej na piśmie, pozostającej częściowo w sprzeczności z opinią pierwszą sporządzoną na piśmie.

Bez znaczenia były także składane przez powodów paragony, gdyż nie dowodzą ani o kosztach utrzymania ani o wydatkach. Stanowią jedynie dowód na to, że w określonym sklepie zostały nabyte określone towary za konkretną cenę.

Postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2016 r. Sąd oddalił wniosek pozwanego celem udzielenia terminu na określenie specjalności biegłego, który określiłby jaką kwotę P. Ś. (1) z otrzymywanego dochodu miałyby przeznaczać na potrzeby rodziny (k.569). Zdaniem Sądu, okoliczność ta nie wymagał wiedzy specjalnej. W oparciu o sporządzoną opinię biegłego J. G. i określone w niej konieczne wydatki Sąd taką kwestię mógł ocenić mając także na uwadze pozostały materiał dowodowy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części. Okolicznością pozostającą poza sporem był fakt, że sprawca wypadku, w wyniku którego zmarł P. Ś. (1), miał w dacie zdarzenia umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z pozwaną. Podstawa odpowiedzialności pozwanego wynika z art. 822 § 1 k.c., zgodnie z którym ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania może dochodzić roszczenia bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń (art. 822 § 4 k.c.).

Żądanie zadośćuczynienia, zgodnie z art. 446 § 4 k.c. ma na celu naprawienie szkody niemajątkowej wyrażającej się krzywdą w postaci głównie cierpień psychicznych. Stanowi ono formę rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej, doznanej krzywdy, a w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Celem zadośćuczynienia jest złagodzenie cierpień zarówno doznanych, jak i tych, które wystąpią w przyszłości. Zadośćuczynienie ma charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą doznaną

przez poszkodowanego krzywdę. W tym kontekście krzywda jest ujmowana jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz psychiczne (np. ujemne odczucia przeżywane w związku utratą osoby bliskiej, np., osamotnienie, tęsknota, brak troski opieki). Pojęcie „sumy odpowiedniej” użyte w tymże przepisie ma w istocie charakter nieokreślony, niemniej jednak w judykaturze wskazane są kryteria jakimi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Określenie wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę powinno się opierać na obiektywnych i sprawdzalnych kryteriach, kierować się jego celami i charakterem przy uwzględnieniu jednak indywidualnej sytuacji poszkodowanego. (por wyrok SN z dnia 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00). Z uwagi na to, że zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, jego wysokość nie może być określona w wysokości symbolicznej, lecz winna przedstawiać pewną ekonomicznie odczuwalną wartość. Zadośćuczynienie winno być także stosowne do doznanej krzywdy oraz uwzględniać wszystkie zachodzące okoliczności. W szczególności winny być wzięte pod uwagę takie okoliczności jak nasilenie cierpienia, ich długotrwałość, a także skutki śmierci osoby najbliższej na obecne i przyszłe życie pozostałych członków rodziny.

Uwzględniając powyższe rozważania należy wskazać, iż w niniejszej sprawie I. Ś. bardzo mocno przeżyła śmierć męża. Byli bardzo zgodnym, dobranym małżeństwem. Śmierć męża była dla powódki, 36 letniej osoby ogromnym ciosem. Odebrała jej na wiele miesięcy radość życia, zaburzyła poczucie dobrostanu psychicznego, praktycznie całkowicie zgasło jej życie towarzyskie, załamała się jej linia życiowa. Nie docierało do niej, że mąż nie żyje, nie mogła spać ani jeść, nie chciała wstawać z łóżka. Nie była w stanie zająć się sprawami związanymi ze sprawowaniem opieki nad dziećmi. Została skonfrontowana z nieznanymi wcześniej obowiązkami, które dotychczas spoczywały na mężu, takimi jak załatwianie spraw urzędowych, naprawa sprzętów domowych, dbanie o dom (budynek). Okres żałoby przeżywała ciężko i był to okres wydłużony. W okresie tym powódka miała zaburzenia adaptacyjne z epizodem depresyjnym, potrzebowała leczenia farmakologicznego, konsultacji psychologicznej i psychiatrycznej, co wynika z opinii biegłych psychologa i psychiatry. Ze względu na swój stan zdrowia nie była w stanie przez pierwsze miesiące po śmierci męża sprawować opieki nad dziećmi w wieku 7 i 11 lat. Pomagali jej w tym rodzice, którzy w początkowym okresie przejęli obowiązki prowadzenia domu od powódki. Rodzice powódki z nią zamieszkali troszcząc się o jej stan zdrowia. Obecnie pracuje w W. pełniąc funkcję dozorczy we wspólnocie mieszkaniowej, dojeżdża tam z bratem, opiekuje się dziećmi. Nie ułożyła sobie życia i na obecnym etapie takiej możliwości nie widzi.

Równie mocno śmierć ojca nadal przeżywają Z. i M. Ś.. Powódka Z. Ś. w chwili śmierci ojca miała 7 lat, zaś M. Ś. miał 11 lat. Okres żałoby u dzieci nie został zakończony ale nastąpiła widoczna poprawa. Każde z dzieci przeżywało okres żałoby w sposób długotrwały, mieli obniżone nastroje, zaburzenia snu, które także obecnie zdarzają się. Dodatkowo M. Ś. dodatkowo miał trudności w relacjach społecznych. Pojawiła się agresja, konflikty z toczyeniem, pogorszyły się jego wyniki w szkole, zaś Z. Ś. bała się spać w nocy, wypiera ze świadomości fakt śmierci ojca. Niewątpliwie śmierć ojca była dla małoletnich powodów trudnym do opisania przeżyciem, zaburzającym ich tok prawidłowego rozwoju emocjonalno-społecznego. Obydwój mieli z ojcem bardzo dobre relacje.

W związku z powyższym Sąd uznał, mając na względzie rozmiar doznanej przez powodów krzywdy i zakresu ich cierpienia, że kwotami adekwatnymi do krzywdy jaką ponieśli powodowie w związku ze śmiercią ich męża i ojca będzie kwota po 120.000 zł na powódki I. Ś., zaś na rzecz Z. Ś. i M. Ś. w kwocie po 130.000 zł. Ze względu na fakt, iż pozwany w postępowaniu likwidacyjnym przyznał powódce I. Ś. kwotę 20.000 zł z tytułu zadośćuczynienia, Sąd zasądził kwotę 100.000 zł na rzecz powódki I. Ś., zaś ze względu na fakt, iż Z. Ś. i M. Ś. pozwany w postępowaniu likwidacyjnym wypłacił łącznie po 15.000 zł (akta szkody, pismo pozwanego z dnia 15.02.2013 r.), Sąd z tytułu zadośćuczynienia zasądził na rzecz Z. Ś. i na rzecz M. Ś. kwoty po 115.000 zł. Zdaniem Sądu, zadośćuczynienie w tej kwocie spełni kompensacyjny charakter tego świadczenia. Kwoty te nie są także nadmiernie wygórowane i odpowiadają poczuciu sprawiedliwości, nie prowadzą ponadto do nieuzasadnionego przysporzenia w majątku powodów – uwzględniają przesłankę przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa w konkretnych uwarunkowaniach dotyczących powodów.

W pozostałym zakresie żądanie zadośćuczynienia jako niezasadne podlega oddaleniu. Podnieść należy, że powódka I. Ś. zakończyła proces wsparcia farmakologicznego, nie korzysta już z porad psychologa i psychiatry. Podjęła pracę w czerwcu 2015 r., jej sytuacja jest stabilna aczkolwiek trudna, co jest zrozumiałe mając na uwadze więź łączącą małżonków. Jest skupiona na dzieciach, ich rozwoju, dba o zajęcia dodatkowe dla nich. Nadal ma oparcie w rodzicach

i rodzinie męża. Także sytuacja małoletnich powodów jest stabilniejsza mimo, że okres żałoby, zdaniem biegłych, nie został zakończony. Z pewnością na samopoczucie dzieci wpływa poprawa funkcjonowania ich matki, podjęcie przez nią pracy, powrót do ról społecznych, które wcześniej pełniła. Sąd nie podzielił stanowiska powodów aby posłużyć się jakimikolwiek tabelami określającymi wysokość zadośćuczynienia. Brak jest bowiem podstawy prawnej do uznania takiego sposobu obliczenia jakichkolwiek kwot.

Żądanie odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej w rozumieniu (art. 446 § 3 k.c.) jest zasadne także w części. Pod pojęciem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej o jakiej mowa w tym przepisie należy rozumieć nie tylko pogorszenie się sytuacji materialnej osoby bliskiej zmarłego poszkodowanego, ale także pogorszenie się sytuacji takiej osoby w sensie pozaekonomicznym, szczególnie że stosowne odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. ma umożliwiać naprawienie szkód majątkowych, aczkolwiek niekiedy trudnych do uchwycenia. W przeciwieństwie do utraty środków utrzymania pogorszenie sytuacji życiowej, o której mowa w powyższym przepisie, ma sens o wiele szerszy. Śmierć bezpośrednio poszkodowanego może wywołać bardzo różnorodne następstwa, można tu przykładowo wymienić uczucie osamotnienia i trudności życiowe, osłabienie aktywności życiowej i motywacji do wykonywania czynności dnia codziennego, lub na wykonywaniu ich z mniejszym niż dotychczas zaangażowaniem, poczuciem dyskomfortu związanym z utratą przyszłego wsparcia (wyrok SN z dnia 2 grudnia 2009 r. I CSK 149/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 czerwca 2013 r. I ACa 183/13). W orzecznictwie dominuje pogląd, który Sąd w pełni aprobuje, że znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. obejmuje niekorzystne zmiany bezpośrednio w sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego, jak też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, które rzutują na ich sytuację materialną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 października 2007 r., IV CSK 192/07, OSNC-ZD 2008/3/86; z dnia 16 kwietnia 2008 r. V CSK 544/07; z dnia 30 czerwca 2004 r. IV CK 445/03.). Pogorszenie sytuacji życiowej polega zatem nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości samej stabilizacji warunków życiowych lub ich realnego polepszenia. Nie bez znaczenia jest też pozbawienie możliwości korzystania przez najbliższych z faktycznego wsparcia zmarłego, w tym wykonywania przez niego różnego rodzaju świadczeń niepieniężnych na rzecz rodziny. Świadczenia te, jakkolwiek trudno wymierne, mają niewątpliwie swój wymiar majątkowy, bowiem zwalniają uprawnionych z konieczności pokrywania ich kosztów. Nadto, co należy podkreślić, że odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 k.c. nie jest odszkodowaniem pełnym w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., lecz "stosownym" świadczeniem, to jest takim, które posłuży przystosowaniu się uprawnionego do zmienionych warunków.

Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił z tytułu odszkodowania za pogorszenie się sytuacji kwoty po 5.000 zł na rzecz Z. i M. Ś.. Zdaniem Sądu, zasadne było zasądzenie na rzecz powódki I. Ś. kwoty 25.000 z tytułu pogorszenia się jej sytuacji, zaś na rzecz Z. Ś. i M. Ś. kwoty po 45.000 zł, co łącznie z kwotą wypłaconą w postępowaniu likwidacyjnym daje kwotę po 50.000 zł. Przed śmiercią męża powódka I. Ś. pracowała w biurze rachunkowym osiągając wynagrodzenie w kwocie po 800 zł. Małżonkowie mieszkali w nowym domu, który wybudowali wspólnie i go urządzili. Po śmierci męża powódka sama spłaciła jeden z kredytów, którzy obydwójce zaciągnęli. Bezpośrednio po śmierci męża była osobą bezrobotną ale powódka nie wykazała, zgodnie z art. 6 k.c., że utrata pracy nastąpiła w związku ze śmiercią męża. Przeciwnie. Z akt sprawy wynika, że w wyniku śmierci męża powódka bezpośrednio po tym zdarzeniu nie mogła podjąć pracy ze względu właśnie na cierpienie i załamanie się jej linii życiowej, stan zdrowia. Powódka podjęła pracę w czerwcu 2015 r. Pogorszenie się sytuacji powódki po śmierci męża w istocie dotyczy braku oparcia, konieczności zajęcia się przez powódkę sprawami związanymi z utrzymaniem domu, dbałością o jego stan. Zatem sprawami, które na co dzień wykonywał jej zmarły mąż. Powódka także sama musi wychowywać dzieci, dbać o ich rozwój. W tym także należy upatrywać pogorszenie się jej sytuacji. Jednakże z opinii biegłych psychologa i psychiatry wynika, że owo pogorszenie się sytuacji powódki w przeważającej większości miało związek z jej stanem psychicznym i cierpieniem, co zostało uwzględnione i Sąd przyznał z tego powodu wyższą kwotę w ramach zadośćuczynienia.

Podobnie Sąd ocenił żądane odszkodowania za pogorszenie się sytuacji w odniesieniu do powodów Z. Ś. i M. Ś.. W okolicznościach sprawy nie budzi wątpliwości, że zarówno Z. jak i M. po śmierci ojca stracili oparcie zarówno w sferze psychicznej jak i w tym niewymiernym zakresie obejmującym szkody o charakterze majątkowym. Chodzi tu

przede wszystkim o brak pomocy w tych czynnościach życia codziennego, które były domeną zmarłej ojca powodów, spędzania z nim czasu. Wskutek śmierci ojca powodów zachwiało się ich poczucie bezpieczeństwa, zdestabilizowała się ich sytuacja życiowa. Nagle zabrakło im osoby wspierającej i kierującej domem oraz całą rodziną. Mając to na uwadze należy stwierdzić, iż śmierć ojca znacznie pogorszyła sytuację życiową Z. i M. Ś.. Na to złożyła się utrata oczekiwanej pomocy i opieki ze strony ojca. Dlatego też w ocenie Sądu adekwatne do skutków jakie wywołała śmierć P. Ś. (1) w sytuacji życiowej jego dzieci –będzie odszkodowanie w żądanej przez nich kwocie - po 45.000 zł (a łącznie z wypłaconą przez pozwanego po 50.000 zł).

Roszczenie z art. 446 § 2 k.c. ma charakter odszkodowawczy, a nie alimentacyjny, gdyż jego źródłem jest czyn niedozwolony, który spowodował śmierć żywiciela. Celem więc tego przepisu jest naprawienie szkody spowodowanej utratą roszczeń alimentacyjnych na skutek śmierci poszkodowanego. Rozmiar należnej renty zależy zaś od tych samych przesłanek, które wyznaczają zakres i czas trwania obowiązku alimentacyjnego, jaki ciążyłby na zmarłym gdyby żył. Istotą renty z art. 446 § 2 k.c. jest restytucja - w granicach możliwych do zrealizowania - tego stanu rzeczy, jaki istniał w chwili śmierci zmarłego. Istotne znaczenie w tym zakresie ma zasada pełnego odszkodowania. Chodzi tu o restytucję w sensie gospodarczym, bowiem samego wypadku przekreślić się nie da. Należy brać pod uwagę taki stan rzeczy, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Uprawniony nie powinien w zasadzie utracić swej dotychczasowej stopy życiowej. Przy ustalaniu wysokości renty wyrównawczej sąd musi dokonać oceny nie tylko rzeczywiście uzyskiwanych przez zmarłego dochodów, ale także uwzględnić jego możliwości zarobkowe. Ocena możliwości zarobkowych musi być przy tym oparta na realnych podstawach - sąd musi zatem z dużym stopniem prawdopodobieństwa ustalić, że określone dochody zostałyby osiągnięte przez zmarłego. Kodeks rodzinny i opiekuńczy nie przewiduje istnienia obowiązku alimentacyjnego pomiędzy małżonkami, jednakże wynikający z art. 27 k.r.o. obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli, może być traktowany jako źródło obowiązku łżenia także na utrzymanie współmałżonka, a zatem jest to obowiązek zbliżony do alimentacyjnego (por. wyrok SN z dnia 24 sierpnia 1990 r. I CR 422/90). Sąd uznał, że powodowie znajdują się w kręgu osób uprawnionych do renty na podstawie art. 446 § 2 k.c., zaś pozwany okoliczności tej nie kwestionował.

Z materiału dowodowego zgromadzonego wynika, że P. Ś. (1) od 2011 r. prowadził jednoosobową działalność gospodarczą świadcząc usługi brukarskie. P. Ś. (1) osiągnął przychód w 2011 r. z tytułu tej działalności w kwocie 195.000 zł, zaś po odliczeniu składek na ubezpieczenie społeczne, podatku, kwota dochodu wynosiła 183.886,80 zł (k.516 opinia biegłego J. G.). Przyjmując zarówno te dane jak i dane dotyczące przychodu z działalności prowadzonej w pierwszej połowie 2012 r. należy wskazać, że średnie roczne dochody, jakie P. Ś. (1) mógł osiągać w kolejnych latach opiewają na kwotę ok. 183.000 zł. Jednakże P.

Ś. prowadząc działalność gospodarczą z kwoty tej musiał część środków przeznaczyć na amortyzację sprzętu, który jest potrzeby do prowadzenia takiej działalności przeznaczając na ten cel rocznie ok. 6.000 zł. Praca związana z położenie kostki brukowej niewątpliwie łączyła się z koniecznością używania urządzeń i maszyn. Przy założeniu dobrze prosperującej działalności dbałość o wymianę na nowe, naprawę urządzeń z pewnością nie mogła być na poziomie minimalnym. Nadto musiał ponosić kwotę ok. 300 zł rocznie tytułem ubezpieczenia pojazdów (k.518, opinia biegłego J. G.). Zatem realna kwota pozostająca do dyspozycji P. Ś. (1) to kwota 176.700 zł (183.000 zł – 6.000 zł (amortyzacja) – 300 zł (ubezpieczenie)). Zatem miesięcznie to kwota ok. 14.000 zł (dokładnie 14.725 zł, tj. 176.700 zł : 12 miesięcy). Kwota zatem 14.000 zł stanowiła miesięczny dochód, z czego zdaniem Sądu, ok. 40 % tej kwoty mógł przeznaczać na potrzeby rodziny. Zauważyć trzeba, że P. Ś. (1) prowadził samodzielnie działalność gospodarczą. Zatem z kwoty tej musiał zaspokoić zarówno koszty związane z tą działalnością prowadzoną na własny rachunek, w sezonie marzec –październik/listopad (np. spotkania z kontrahentami, ubezpieczenie zdrowotne, odpisy z tytułu zużycia samochodu osobowego, kary umowne, odszkodowania z tytułu wadliwie wykonanych prac, które w takiej działalności jak prowadził P. Ś. (1) mogły się oczywiście zdarzyć, odsetki od zaległości podatkowych, itd.). Oczywistym jest, że teoretycznie nie sposób wyliczyć wszystkich kosztów, które nie mogłyby być wliczone jako koszty działalności gospodarczej ale też koszty takie niewątpliwie zawsze istnieją. Sąd uznał mając na uwadze PIT – 37 za 2011 r. P. Ś. (1), że do dyspozycji rodziny mogłyby przeznaczać ok. 40 % miesięcznych dochodów, a więc kwotę ok. 5.600 zł miesięcznie (40 % z kwoty 14.000 zł). Kwoty otrzymywane w ramach umowy zlecenia nie były znaczące w łącznej sumie dochodów.

Stanowiły ok. 190 zł miesięcznie (1.143,05 : 6 miesięcy) – (k. 43, zaświadczenie). Z treści złożonej deklaracji PIT- 37 za 2011 r. wynika, że dochód po odliczeniach wynosił 5.075,20 zł (k.45). Z kwoty 5.600 zł P. Ś. (1) spłacał raty dwóch kredytów w łącznej kwocie ok. 1.000 zł miesięcznie (tj. ok. 780 zł - rata kredytu hipotecznego, zgodnie z umową z dnia 31 marca 2005 r. – k. 63 + ok. 288 zł – rata kredytu zasięgniętego w dniu 07 kwietnia 2010 r. k.64). Nadto z kwoty tej P. Ś. (1) przeznaczał ok. 900 zł z tytułu kosztów utrzymania samego domu (k. 72, zestawienie I. Ś.). Zatem na potrzeby związane z bieżącymi kosztami utrzymania rodziny (wyżywienie, ubranie, wakacje, leki, środki czystości, obuwie, inne koszty) P. Ś. (1) przeznaczał kwotę ok. 3.700 zł. (5.600 zł – 1.000 zł – 900 zł). Zatem w zaokrągleniu średnio na każdego członka 4 osobowej rodziny przypadała do dyspozycji kwota nie większa niż 1.000 zł miesięcznie. Dodatkowo podnieść należy, że także powódka I. Ś. wskazywała, że ich rodzina nie żyła na wysokim poziomie (e-protokół z 05 kwietnia 2016 r. 00:23:38). Sporadyczne wakacje w Bułgarii także nie dowodzą o poziomie życia całej rodziny na wysokim poziomie. Wskazać należy, że P. Ś. (1) rozpoczął działalność gospodarczą, strony spłacały kredyt hipoteczny i obciążenia te były znaczące w ich budżecie domowym.

Obowiązek alimentacyjny spoczywający na P. Ś. (1) wobec jego dzieci spoczywał zarówno na nim, jak i na matce dzieci - I. Ś.. Jednakże ze względu na fakt, iż to P. Ś. (1) był głównym żywicielem rodziny, wykonywał pracę w ramach działalności gospodarczej, jego udział w kosztach utrzymania dzieci, Sąd określił na 80 %, zaś powódki I. Ś. na 20 % uznając, że powódka I. Ś. spełniała taki obowiązek zarówno w gotówce jak i w ramach codziennego, osobistego starania o wychowanie, opiekę każdego z dzieci, zwłaszcza, że jej praca w biurze rachunkowym przynosiła dochody ok. 800 zł miesięcznie. Zatem Sąd przyjął, że P. Ś. (1) miał obowiązek łożenia na koszty utrzymania dzieci w kwocie po 800 zł.

Z. Ś. i M. Ś. otrzymuje obecnie świadczenia w kwocie ok. 600 zł miesięcznie. Na kwotę tę składają się kwoty: po 150 zł miesięcznie tytułem comiesięcznej renty wypłacanej przez pozwanego (okoliczność niesporna), kwota 118 zł miesięcznie z tytułu zasiłku rodzinnego (k.595, zaświadczenie), kwotę ok. 330 zł miesięcznie z tytułu renty z ZUS (k.591, k. 593, 586, 583). Zatem Sąd przyznał na rzecz Z. Ś. i na rzecz M. Ś. kwoty po 200 zł (800 zł świadczenie, które otrzymywaliby od ojca – 600 zł kwota świadczeń otrzymywanych po śmierci ojca) miesięcznie tytułem renty.

I. Ś. w okresie, gdy żył jej mąż miała do swojej dyspozycji kwotę 1.000 zł. Przed śmiercią męża otrzymywała z tytułu swojego zatrudnienia kwotę 800 zł (e-protokół z dnia 5 kwietnia 2016 r. 00:21:50). Miała więc do dyspozycji kwotę 1.800 zł. Z kwoty tej świadczyła w ramach obowiązku alimentacyjnego na rzecz dzieci w kwocie po ok. 150 zł (a część obowiązku spełniała własną pracą). Pozostawała jej do dyspozycji kwota ok. 1.500 zł miesięcznie. Obecnie otrzymuje z tytułu zatrudnienia kwotę 495 zł (e-protokół z dnia 5 kwietnia 2016 r.), otrzymuje także kwotę ok. 330 zł miesięcznie renty z ZUS (k. 583, decyzja). Otrzymuje także na każde z dzieci zasiłek z tytułu samotnego wychowywania dziecka po 185 zł miesięcznie . Łącznie to kwota ok. 1.200 zł. Zatem Sąd przyznał na rzecz I. Ś. kwoty po 300 zł miesięcznie tytułem renty. Aby wyrównać stopę życiową powódki jaka zaistniała po śmierci męża i przywrócić stan majątkowy istniejący przed tragicznym zdarzeniem, należało przyznać na rzecz powódki rentę powyższej kwocie, stanowiącą różnicę pomiędzy dochodem (pomniejszonym o stałe wydatki) przypadającym na jednego małżonka przed śmiercią męża oraz obecnym dochodem powódki (1.500 zł – 1.200 zł). W ocenie Sądu przyznana kwota jest adekwatna do potrzeb powódki oraz możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego.

Sąd zasądził na podstawie art. 446 § 1 k.c. kwotę 42.139,90 zł. Łączna należna kwota z tytułu kosztów pogrzebu wynosi 50.357,89 zł. Ze względu na fakt, że pozwany w postępowaniu likwidacyjnym wypłacił kwotę 8.217,99 zł. Różnicę tych kwot należało zasądzić. Sąd nie uwzględnił tych rachunków, które nie zostały wystawione na powódkę I. Ś. ale na P. Ś. (2) (brata męża powódki – k. 33, 34). Obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu obejmuje wydatki związane z przygotowaniem pogrzebu, ceremonią oraz postawieniem nagrobka, poniesione zgodnie z lokalnymi i środowiskowymi zwyczajami. Przyjmuje się, że obowiązek zwrotu kosztów obejmuje tylko wydatki, które można uznać, że stosownie do okoliczności utrzymane są w rozsądnych granicach (w przeciętnej wysokości) i zarazem wyłącznie już poniesione w chwili żądania zwrotu. W okolicznościach niniejszej sprawy złożone dokumenty (faktury, rachunki) wskazują, że powódka I. Ś. takie koszty poniosła. Wprawdzie rachunek za przyjęcie okolicznościowe (k.31) jest w dość dużej wysokości, jednakże pamiętać należy, iż zmarły P. Ś. (1) miał dość liczną rodzinę, z którą utrzymywał

bliskie kontakty, w tym brata bliźniaka – P. Ś. (2). Obie rodziny braci bliźniaków utrzymywali rodzinne, bliskie kontakty. W związku z tym kwota ta nie budzi poważniejszych zastrzeżeń.

W zakresie żądania odsetek od poszczególnych rat alimentacyjnych, od zasądzonych kwot z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania oraz kosztów pogrzebu Sąd także miał na uwadze tożsamą argumentację. Zgłoszenie szkody przez każdego z powodów nastąpiło w dniu 15 października 2012 r. (akta szkody, data wpływu pisma powodów z dnia 5.10.2012 r.). Zatem zasadnie powodowie domagają się odsetek ustawowych począwszy od dnia 15 listopada 2012 r. W niniejszej sprawie, powodowie na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2016 r. zmodyfikowali pozew w ten sposób, że domagali się od także wszystkich zgłaszanych żądań odsetek ustawowych za opóźnienie, począwszy od 01 stycznia 2016 r. (k.602). Zatem na podstawie art. 481 § 1 k.c. Sąd zasądził odsetki, zgodnie z żądaniem powodów, zaś mając na uwadze zmianę brzmienia tego przepisu zasądził od 01 stycznia 2016 r. odsetki ustawowe za opóźnienie. W postępowaniu likwidacyjnym pozwany ustalił wszystkie istotne okoliczności sprawy, zaś rozmiar cierpienia nie zmienił się w toku postępowania sądowego, co mając na uwadze art. 455 k.c. uzasadnia zasądzenie odsetek w terminie po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody. Z akt szkody wynika, że gro czynności ubezpieczyciel podejmował w zakresie ustalenia nie rozmiaru szkody ale w zakresie postępowania karnego wobec sprawcy szkody.

Jedynie w zakresie zwrotu kwoty z tytułu leczenia powódki nie było zgłoszone w piśmie zgłaszającym szkodę. Zatem od zasądzonej kwoty 121,73 zł Sąd zasądził odsetki ustawowe w terminie 14 dni od doręczenia odpisu pozwu (w dniu 08 lipca 2013 r. – k. 89) mając na uwadze art. 455 k.c., art. 481 § 1 k.c. Nadto odsetki ustawowe w zakresie części zasądzonej kwoty tj. od 26.300 zł Sąd zasądził od 15 listopada 2012 r. uwzględniając kwotę zgłoszoną w postępowaniu likwidacyjnym i wypłaconą 8.217,99 zł oraz od upływu 14 dni doręczenia odpisu pozwu (14 dni + 08 lipca 2013 r. – k. 89).

Wobec cofnięcia części żądania w zakresie renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od 01 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty (k.568) Sąd na podstawie art. 355 k.p.c. w związku z art. 203 § 1 i p 4 k.p.c. umorzył postępowanie (pkt IV wyroku).

Roszczenia w pozostałym zakresie Sąd oddalił (pkt V) w tym także roszczenie o rentę z tytułu zwiększonych potrzeb niezbędnych na leczenie. Powódka wprawdzie cyklicznie uczęszczała do psychiatry ale nie wykazała, że z tego tytułu zasadne było renty. Sąd zasądził zaś w części poniesione przez powódkę wydatki związane z leczeniem (art. 446 § 1 k.c.). Powódka nie wykazała zasadności innych kwot ponad 121,73 zł, co wynika z faktur. Nie wykazała wysokości kosztów dojazdu do placówek medycznych. Twierdzenie powódki, że prosiła aby ktoś ją zawiózł i płaciła za taki dojazd 50 zł nie zostało poparte żadnym dowodem. Należy zauważyć, że powódka obecnie do pracy dojeżdża także z bratem pracującym w W.. Nie można więc wykluczyć, że takie podwiezienie nie było wyłącznie powódki, a powódka grzecznościowo jechała inną osobą. Sam zaś fakt, że biegli psycholog i psychiatra w sporządzonej opinii wskazali, że koszt leczenia farmakologicznego nie powinien przekroczyć kwoty 600 zł (k.150) nie oznacza, że powódka wykazała, że taką kwotę poniosła z tytułu leczenia. Z zeznań powódki wynika, że leczyła się w ramach NFZ (e-protokół z dnia 05 kwietnia 2016 r.), a więc kosztów wizyt nie ponosiła. Nie wykazała także dowodowymi, że co miesiąc regularnie wydawała kwotę 200 zł na leki. Nawet biegli w opinii z dnia 26.05.2014 r. wskazali, że w ciągu roku leczenie nie powinno przekroczyć 600 zł, a więc miesięcznie około 50 zł. (k.150), co nie oznacza, że powódka wykazała, że taką kwotę istotnie poniosła.

Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Sąd określił zasadę poniesienia kosztów procesu przez strony uwzględniając kwoty dochodzone pozwem i zasądzone, pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu.